

PLATON

Redaktionelt

Temaet for dette nummer af Slagmark er dobbelt: antik og etik, og dette på en sådan måde, at en række af bidragene drejer sig om forbindelsen mellem de to områder. Mere specifikt beskæftiger de sig med den reaktualisering af den antikke tænkning, der i de senere år er sket på etikens område, i særdeleshed omkring en neo-aristotelisk dydsetik.

En af de mere fremtrædende repræsentanter for denne tænkning er Alasdair MacIntyre. Vi bringer en oversættelse af en forelæsning, der omhandler nogle af de problemer, som dette projekt løber ind i, når antikke og moderne problematikker konfronteres. I overensstemmelse med Aristoteles er det en pointe hos MacIntyre, at etiske problemstillinger må tænkes i deres kontekstuelle særegenhed: de angår individernes konkrete og praktiske bundethed i deres tilhørsforhold til et bestemt kollektiv; de angår ikke abstrakte og universalistiske principper og idealer for socialt fritsvævende individer. Ethiske relationer er således i sidste instans venskabsrelationer inden for et konkret fællesskab orienteret imod dette fællesskabs fælles goder. Problemet i forhold til en moderne horisont er her ifølge MacIntyre den udelukkelse af fremmede, af dem uden for fællesskabet, som denne tænkning umiddelbart indebærer. Her er det MacIntyres tese, at en konsekvent aristotelisme må hævde med Thomas Aquinas, at rigtige venner kun kan tænkes og findes på grundlag af et kristent universalistisk næstekærlighedsprincip.

Generelt repræsenterer MacIntyre dog en nytraditionalisme vendt mod hele oplysningstænkningens og det moderne projekts universalisme og abstrakte subjektivitet, hvadenten denne ytrer sig i en kantiansk eller en utilitaristisk etik. Martha Nussbaum, som i åbningsartiklen giver en oversigt over hele teorilandskabet omkring neo-aristotelismen, hævder derimod muligheden af en slags syntese mellem modernitet og antik, - så vi forskånes for tvangen til at skulle vælge mellem dyd og oplysning. Også Hans Fink argumenterer for, om ikke en syntese, så dog en oplødning af fronterne mellem de aktuelle valgmuligheder, som han bl.a. benævner postmodernisme, nytraditionalisme og nyrationisme. Søren Christensen perspektiverer i sin artikel den aristoteliske dydsetik i forhold til Kant og mener iøvrigt, at MacIntyre stiller problemet forkert: modernitetens store udfordring til aristotelismen ligger ikke i problemet om udelukkelsen af de fremmede, men i godernes inkommensurabilitet.

Uden for det neo-aristoteliske tema betoner Henrik Klindt-Jensen i sit bidrag om Platon, at hos denne er mennesket ikke blot passivt genstand for prægning, men har en aktiv medskabende og deltagende rolle i relation til det, man ofte benæv-

ner "ideernes rige". Denne grundlæggende etiske orientering hos Platon - deltagelsen - som udgør den sammenhæng, hvori også metafysik og erkendelsesteori er integreret, er ifølge Klindt-Jensen et afgørende nybrud i ideernes historie, en prægning, som vi stadig tager del i. Asger Ousager fastholder på sin vis den samme pointe angående tænkningens aktive og dermed etiske karakter i sin behandling af antikkens skepticisme, og han vender den kritisk mod de elementer af mere eller mindre eksplicit metafysisk realisme, som findes i moderne efterkantiansk filosofi.

Adam Didrichsen stiller i forlængelse af Heidegger spørgsmålet om etikens stilling i teknikkens tidsalder, i tidsalderen for metafysikkens lukning. Metafysikkens lukning fratager det værende dets transcendens og indebærer henfaldet af den forskel, der adskilte den teoretiske spekulation fra den praktiske handling. Det betyder ikke, som hos Heidegger, at enhver etik dermed er umulig, men snarere, at enhver filosofi i dag med det samme er etisk. Det drejer sig for Didrichsen om på dette grundlag, så at sige bagom den antikke tænkningens udsplætning af teori og praksis, at fastholde en transcendens i omgangen med Den Anden.

Endelig præsenteres endnu en måde at stille etikens problem på i det 20. århundrede. Vi bringer en oversættelse af Ludwig Wittgensteins forelæsning om etik fra 1929. Også dette bidrag forholder sig på en måde til problemet om lukningen af metafysikken, nemlig sådan som den udføres hos den logiske positivisme. Wittgenstein befinder sig i denne forelæsning stadig i høj grad inden for *Tractatus'* problematik, men er samtidig på vej til at bryde ud af den. Peter K. Westergaard leverer en grundig indledning til Wittgensteins forelæsning og har oversat sammen med Jens Glebe-Møller.

Nummeret lukkes med Lars-Henrik Schmidts bemærkninger til Tor Nørretranders' bog *Mærk Verden*.

Ved en beklagelig fejl er denne side røget sig en tur under trykningen. Undskyld!